

**Analýza umiestňovania odsúdených žien na výkon trestu odňatia slobody
v penitenciárnych zariadeniach Slovenskej republiky**
**Analysis of placing of female prisoners in penitentiary system of Slovak republic for prison
sentence execution**

Zuzana Valentovičová¹

Anotácia: Príspevok pojednáva o páchaní trestnej činnosti žien. Pozornosť je prioritne zameraná na právoplatné uloženie nepodmienečného trestu odňatia slobody a podmienečného odkladu výkonu trestu odsúdených žien, podľa samosprávnych krajov a regiónov a následného umiestňovania do určených ústavov na výkon trestu odňatia slobody v Slovenskej republike.

Abstract: The article deals with female crime committing. The focus lies on unconditional prison sentence execution and conditional suspended sentence of prisoners-women within self-governing regions and regions and consecutive placing in specific prisons in Slovakia.

Kľúčové slová: žena, odsúdená, trestný čin, výkon trestu odňatia slobody, ústav na výkon trestu,

Key words: woman, prisoner, crime, prison sentence execution, prison.

Svet zločinu, kriminality, trestancov a odsúdencov je súčasťou celej histórie ľudstva. „Zločin sprevádza človeka a ľudskú spoločnosť od jej najrannejších foriem a do značnej miery súvisí s biologickou podstatou človeka, s jeho pudovosťou. Vývoj kriminality naznačuje, že bude sprevádzať ľudskú spoločnosť aj v budúcnosti“.²

„Účelom výkonu trestu je chrániť spoločnosť pred páchatelmi trestnej činnosti, zabrániť odsúdeným v páchaní ďalšej trestnej činnosti a vytvárať podmienky umožňujúce podporovať a rozvíjať pozitívne osobnostné rezervy pre ich resocializáciu, aby viedli riadny život“.³

Účelom výkonu trestu odňatia slobody je na jednej strane chrániť spoločnosť a na druhej strane podporovať odsúdených k úspešnej resocializácii. Z dôvodu úspešnej resocializácie odsúdených je nevyhnutné podporovať ich k udržiavaniu a rozvíjaniu sociálnych vzťahov. Pre úspešný „štart“ do spoločnosti je dôležité aby im mal kto podať pomocnú ruku. Či už z primárneho rodinného prostredia, alebo z prostredia priateľov a známych. A práve podpora primárnych rodinných vzťahov a väzieb je jedným z bodov programu zaobchádzania v časti „Vzťahy s vonkajším prostredím“. Aby bolo možné plniť uvedený bod programu zaobchádzania je snahou Zboru väzenskej a justičnej stráže (ďalej len „zbor“) pri umiestňovaní odsúdených do jednotlivých ústavov zohľadňovať o. i. aj ich trvalý resp. prechodný pobyt. Žiadna z metód a foriem zaobchádzania nemôže nahradiť a poskytnúť odsúdeným mužom a ženám viac ako je osobný kontakt s najbližšou rodinou, priateľmi a známymi.

Z dôvodu napĺňania ubytovacích kapacít pre odsúdené ženy bola spracovaná aj následná analýza umiestňovania odsúdených žien do jednotlivých ústavov zboru. Pri spracovaní analýzy sme sa zamerali na dve roviny. V prvej rovine sme sa zamerali na trestnú činnosť žien podľa samosprávnych krajov a v druhej rovine na umiestňovanie odsúdených žien podľa samosprávnych krajov do ústavov zboru.

---

¹ pplk. PhDr. Zuzana Valentovičová, Zbor väzenskej a justičnej stráže, Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce

² Ondrejko, P. a kol. 2009. Sociálna patológia. 3.doplnené a prepracované vyd. Bratislava: Veda, vydavateľstvo SAV. 2009. 580 s. ISBN 978-80-224-1074-8. s. 192

³ § 1a zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Percentuálny podiel trestnej činnosti žien na celkovom počte odsúdených osôb po roku 1989 až do roku 1996 mal klesajúci trend, v roku 1989 to bolo 8,8%, v roku 1996 to bolo 3,7%. Od roku 1997 do roku 2012 sa percentuálny podiel odsúdených žien zvyšoval – v roku 1997 to bolo 3,9%, v roku 2000 to bolo 7,1%. Oproti roku 2000 dosiahol percentuálny podiel v roku 2010 viac ako 100%-né zvýšenie v celkovej hodnote 14,75%, v roku 2011 to bolo 15,4%; v roku 2012 a 2013 mierne klesol. V roku 2014 sa percentuálny podiel trestnej činnosti žien na celkovom počte odsúdených osôb opäť zvýšil, a to na hodnotu 15,22% (zdroj: MS SR, <http://www.justice.gov.sk/stat/roc/15/index.htm>).

Zvyšovanie trestnej činnosti sa odzrkadlilo aj na charaktere trestnej činnosti páchanej ženami. V roku 2014 bolo za trestné činy proti životu a zdraviu celkovo odsúdených 215 žien.

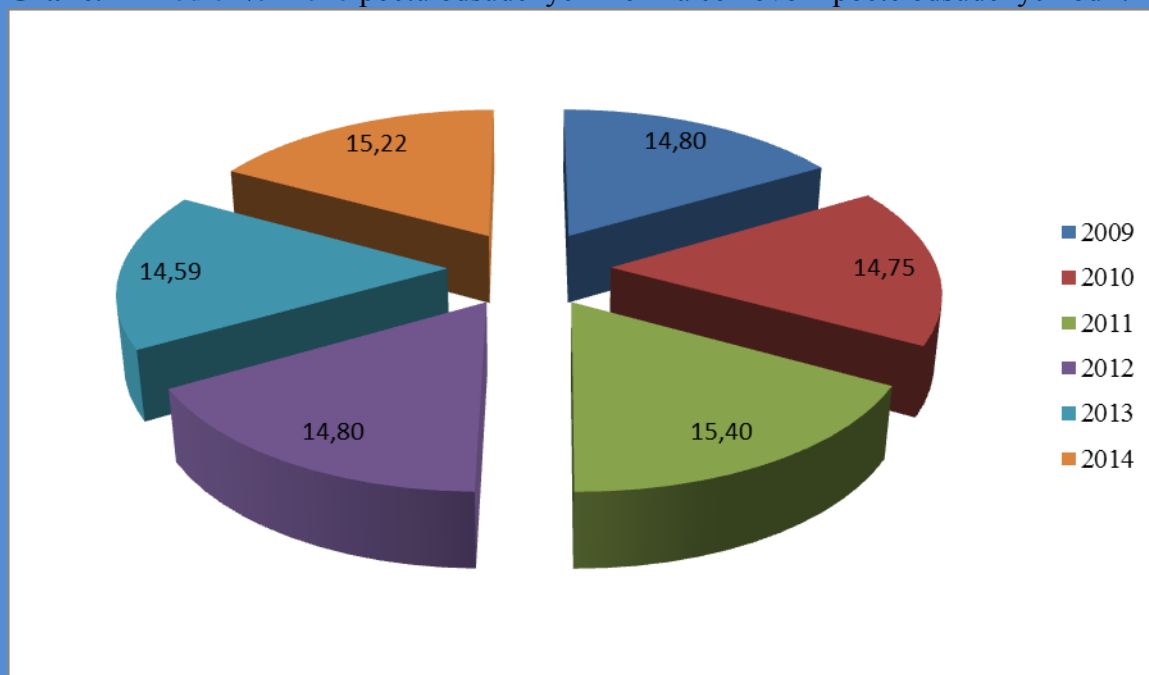
Za trestné činy proti rodine a mládeži bolo v roku 2014 odsúdených celkovo 1 512 žien, čo je oproti roku 2013 nárast o 34 odsúdených žien. Najvyšší počet odsúdených žien evidujeme v kategórii trestných činov proti majetku, za ktoré bolo v roku 2014 celkovo odsúdených 2 365 žien.

Tabuľka č. 1 - Podiel počtu odsúdených žien na celkovom počte odsúdených od r. 2009

rok	r. 2009	r. 2010	r. 2011	r. 2012	r. 2013	r. 2014
Trestné činy (podiel v %)	14,80	14,75	15,40	14,80	14,59	15,22
Trestné činy (počet v tis.)	4,58	4,60	4,64	5,19	5,27	5,12

*Zdroj: MS SR, <http://www.justice.gov.sk/stat/statr.htm>

Graf č. 1 - Podiel % -neho počtu odsúdených žien na celkovom počte odsúdených od r. 2009

Nárast počtu odsúdených žien sa výrazne prejavil aj v počte uložených nepodmienečných trestov a s ním spojeného výkonu trestu odňatia slobody odsúdených žien. Do októbra 2009 bol v Slovenskej republike určený na výkon trestu odňatia slobody odsúdených žien len jeden ústav – Nitra Chrenová. Od 01. 10. 2009 bol v dôsledku preplnenosti ubytovacích kapacít reprofilovaný Ústav na výkon väzby Levoča na výkon trestu odňatia slobody odsúdených žien v strednom stupni stráženia, pričom však už ku koncu roku 2009 bolo zrejme, že aj takto získané kapacity budú pre odsúdené ženy nedostatočné (ÚVTOS a ÚVV Levoča - 102% a v ÚVTOS Nitra Chrenová - 104,2%).

Za obdobie rokov 2009 až 2012 boli ubytovacie kapacity pre odsúdené ženy využívané v priemere nad 100% (okrem ústavu Nitra Chrenová v r. 2009 – 99,2%, čo súviselo s premiestnením odsúdených v strednom stupni stráženia v októbri 2009 do ústavu Levoča). Na uvedené zistenia zbor reagoval regulovaním ich umiestňovania ponechávaním na nevyhnutne potrebný čas v ústavoch na výkon väzby. V roku 2013 bol pretrvávajúci problém s umiestňovaním odsúdených žien riešený vytvorením ďalších ubytovacích kapacít pre odsúdené ženy zaradené do minimálneho stupňa stráženia - v ústavoch Bratislava (62 miest) a Nitra (50 miest). Dňa 15. 09. 2014 bola z dôvodu komplexnej rekonštrukcie upravená profilácia ústavu Bratislava, na základe ktorej bol dňa 22. 09. 2014 zrušený oddiel výkonu trestu odsúdených žien; odsúdené ženy boli premiestnené do ústavu Nitra (ubytovacia kapacita bola v ústave Nitra zvýšená na 102 miest).

Priemernú využiteľnosť ubytovacích kapacít v ústavoch na výkon trestu odňatia slobody pre odsúdené ženy uvádzame v tabuľke č. 2.

Tabuľka č. 2 - Priemerná využiteľnosť ubytovacích kapacít

ústav	r. 2009	r. 2010	r. 2011	r. 2012	r. 2013	r. 2014	r. 2015
Bratislava	-	-	-	-	85,5%	98,8%	-
Levoča	104,1%*	104,1 %	117,5%	121%	101,9 %	98,2%	95,2%
Nitra	-	-	-	-	88,8%	91,5%	91,7%
Nitra - Chrenová	99,2%	112 %	110,7%	106%	92,2 %	94,6%	96%

* od 01. 10. do 31. 12. 2009

Tabuľka č. 3 - Priemerný počet odsúdených podľa stupňov stráženia za rok 2015

rok	mladiství			minimálny stupeň stráženia			stredný stupeň stráženia			maximálny stupeň stráženia		
	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu
2015	58	2	60	4 055	366	4 421	3321	176	3 497	578	18	596

*Zdroj ZVJS

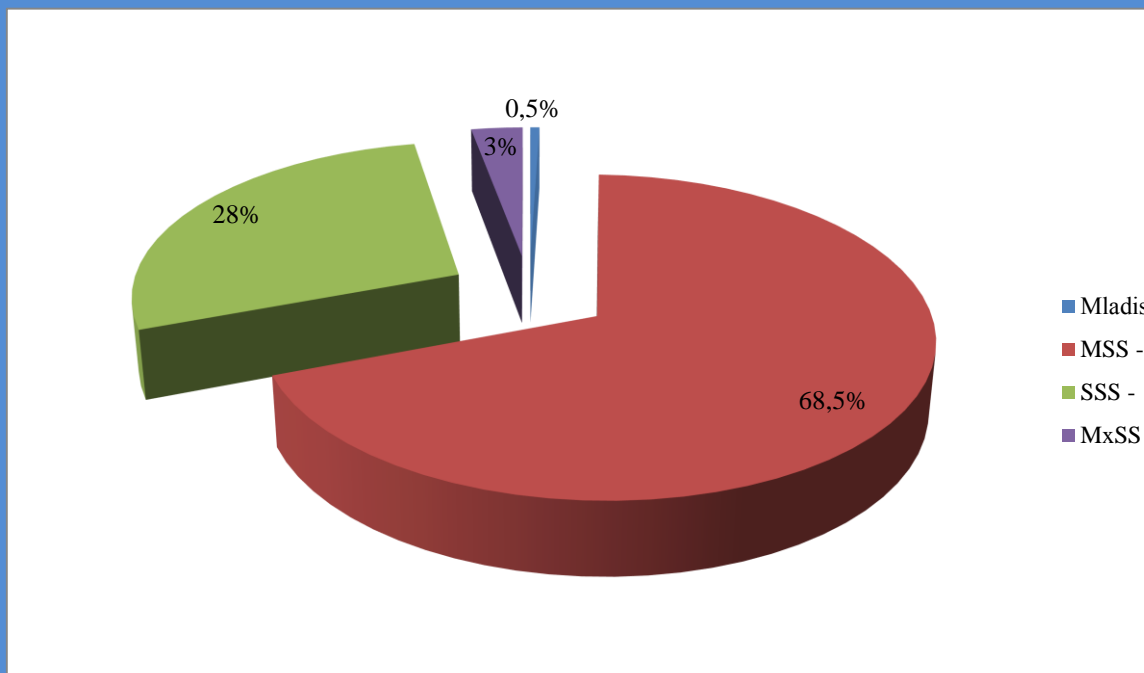
Pri spracovaní analýzy sme sa sústredili na hodnotiace obdobie rokov 2009 až 2014. Uvedené obdobie vyplýva z vyššie uvedených informácií o reprofilácii ústavov a následne zriadených ďalších ubytovacích kapacít pre odsúdené ženy. Prehľad o počte odsúdených žien za sledované obdobie z pohľadu vonkajšej diferenciacie znázorňuje tabuľka č. 4 a graf č. 2.

Tabuľka č. 4 – Priemerný počet odsúdených žien podľa stupňov stráženia

rok	mladistvé	minimálny stupeň stráženia	stredný stupeň stráženia	maximálny stupeň stráženia	spolu
r. 2009	3	291	111	13	418
r. 2010	1	343	119	14	477
r. 2011	3	393	147	15	558
r. 2012	2	421	149	14	586
r. 2013	6	349	151	15	521
r. 2014	2	358	168	18	545
r. 2015	2	366	176	18	562
spolu	19	2 521	1 021	107	3 667
podiel v %	0,5%	68,5%	28%	3%	100%

*Zdroj: spracované podľa ZVJS

Graf č. 2 - Priemerný počet odsúdených žien podľa stupňov stráženia

Z uvedeného je zrejmé, že najvyššie zastúpenie v sledovanom období vo výkone trestu odňatia slobody majú odsúdené ženy v minimálnom stupni stráženia v počte 2 521. Nasleduje stredný stupeň stráženia v počte 1 021 odsúdených žien a maximálny stupeň stráženia v počte 107 odsúdených žien. Počet mladistvých odsúdených žien k celkovému počtu odsúdených žien je marginálny, v počte 19 mladistvých odsúdených žien.

V období rokov 2009 až 2012 sa priemerný počet odsúdených žien v minimálnom a strednom stupni stráženia každoročne zvyšoval, v roku 2013 bol zaznamenaný mierny pokles a v roku 2014 opäť nárast. V maximálnom stupni stráženia bol počet odsúdených žien od roku 2009 takmer rovnaký.

Súdy v roku 2014 spolu odsúdili 33 610 osôb za 38 667 spáchaných skutkov. Najčastejšie ukladaným trestom bol trest odňatia slobody s podmieneným odkladom jeho výkonu. V roku 2014 bolo v Slovenskej republike k nepodmienečnému trestu odňatia slobody odsúdených 408 žien, čo je v porovnaní s rokom 2013 nárast o 30 odsúdených žien.

Počet odsúdených žien podľa samosprávnych krajov

Vychádzajúc z názvu predkladaného materiálu - analýza možností zmien profilácie ústavov a prehodnotenie možností umiestňovania odsúdených žien je nevyhnutné venovať pozornosť aj podielu odsúdených žien za sledované obdobie z pohľadu jednotlivých samosprávnych krajov.

Prehľad o počte odsúdených žien podľa jednotlivých samosprávnych krajov a špecializovaného trestného súdu je uvedený v tabuľke č. 5.

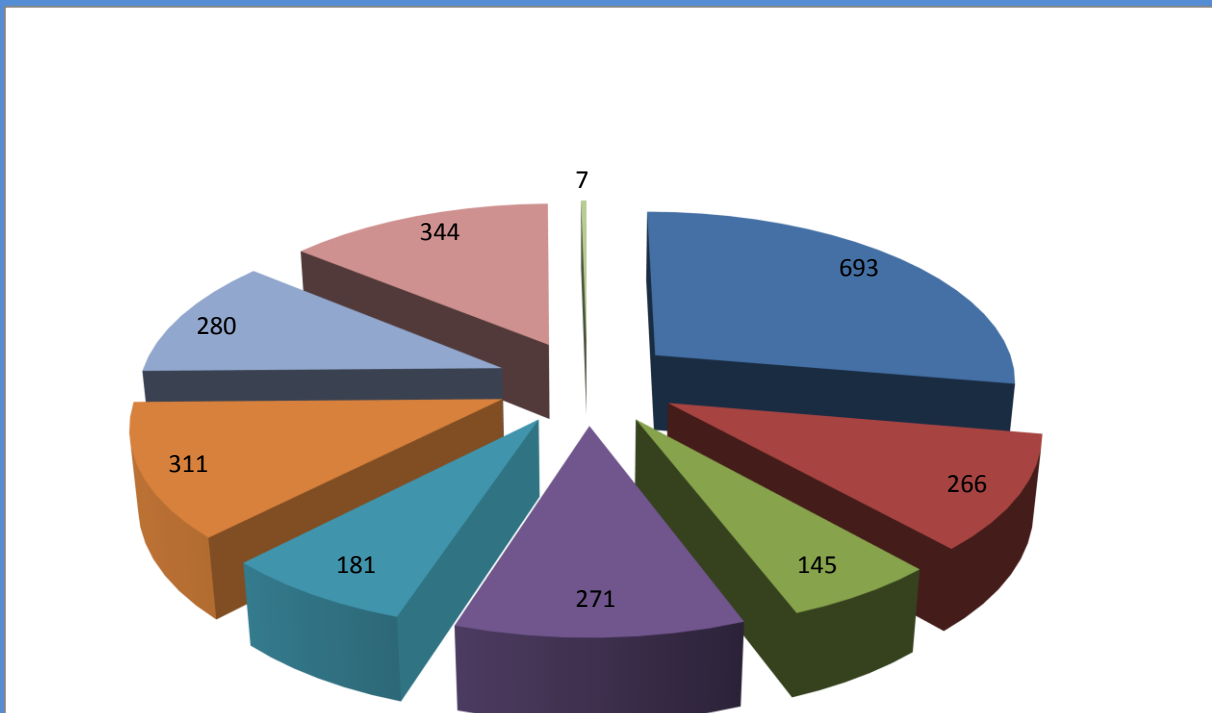
Tabuľka č. 5 - Počet súdom odsúdených žien podľa samosprávnych krajov a špecializovaného trestného súdu za obdobie r. 2009 - 2014

obdobie	kraj	počet odsúdených	z toho počet uložených nepodmienečných trestov	z toho počet uložených podmienených trestov
2009 - 2014	Bratislavský	3 741	693	2 547

	Trnavský	2 556	266	1 896
	Trenčiansky	1 931	145	1 511
	Nitriansky	3 321	271	2 499
	Žilinský	2 239	181	1 595
	Banskobystrický	5 301	311	3 565
	Prešovský	4 198	280	2 866
	Košický	5 875	344	4 356
	Špecializovaný trestný súd	230	7	148
spolu - Slovenská republika		29 392	2 498	20 983

*Zdroj: vlastné spracovanie podľa MS SR, <http://www.justice.gov.sk/stat/statr.htm>

Graf č. 3 – Počet uložených nepodmienečných trestov podľa krajov a špecializovaného trestného súdu za obdobie r. 2009 - 2014

Z prehľadu o odsúdených ženách v jednotlivých samosprávnych krajoch je zrejmé, že najvyšší počet 693 odsúdených žien bolo z Bratislavského kraja, v Košickom kraji to bolo 344 odsúdených žien, v Banskobystrickom kraji – 311, Prešovský kraj – 280, Nitriansky kraj – 271, Trnavský kraj – 266, Žilinský kraj – 181 a Trenčiansky kraj – 145.

Keď porovnáme údaje v tabuľke č. 5 medzi celkovým počtom odsúdených žien a počtom nepodmienečne uložených trestov zistíme, že najviac odsúdených žien bolo v Košickom kraji – 5 875, nasleduje Banskobystrický kraj – 5 301 a Prešovský kraj s počtom 4 198.

Rovnaké poradie je aj v prípade uložených podmienených trestov, z ktorých v súčasnosti pre nás neznáma hodnota môže byť reálne premenená na trest nepodmienečný. Ďalším ukazovateľom, ktorý treba brať do úvahy pri umiestňovaní odsúdených žien je počet

- podmienenčne prepustených odsúdených žien z výkonu trestu za obdobie rokov 2009 až 2014, pri ktorých aktuálne plynie skúšobná lehota,
- ako aj počet odsúdených žien, ktoré nenastúpili výkon trestu (k 31. 12. 2015 to bolo 210 žien k 31. 12. 2014 to bolo 193 žien, k 31. 12. 2013 to bolo 189 žien, k 31. 12. 2012 to bolo 228 žien, k 31. 12. 2011 to bolo 221 žien, k 31. 12. 2010 to bolo 216 žien, k 31. 12. 2009 to bolo 196 žien,).

Prehľad o uplatňovaní inštitútu podmieneného prepustenia je uvedený v tabuľke č. 6.

Tabuľka č. 6 - Inštitút podmieneného prepustenia

rok	minimálny stupeň stráženia		stredný stupeň stráženia		maximálny stupeň stráženia	
	počet podaných žiadostí	počet prepustených	počet podaných žiadostí	počet prepustených	počet podaných žiadostí	počet prepustených
2009	84	75	51	30	0	0
2010	42	34	32	18	0	0
2011	143	134	30	25	0	0
2012	126	119	35	27	0	0
2013	100	88	51	40	0	0
2014	89	82	46	31	0	0
spolu	584	532	245	171	0	0

*Zdroj: spracované podľa ZVJS

Uvedené údaje nemusia zodpovedať objektívnym ukazovateľom, nakoľko ústavy Bratislava, nemocnica Trenčín a Nitra nevedú samostatné štatistické spracovanie inštitútu podmieneného prepustenia žien.

Počet odsúdených žien v jednotlivých regiónoch

Z dôvodu spracovania prehodnotenia možností umiestňovania odsúdených žien je pre určenie návrhov v závere dôležité zaoberať sa aj počtom odsúdených žien v jednotlivých regiónoch. Pre správne určenie ďalších postupov a návrhov na umiestňovanie odsúdených žien, sme spracovali prehľad o počte nepodmienečne odsúdených žien v západoslovenskom, stredoslovenskom a východoslovenskom kraji.

Do „západoslovenského regiónu“ sme zaradili: Bratislavu, Trnavu, Trenčín a Nitru. Celkovo bolo v západoslovenskom regióne nepodmienečne odsúdených 1 375 žien. V „stredoslovenskom regióne“ (Žilina, Banská Bystrica) bolo celkovo odsúdených 492 žien. Vo „východoslovenskom regióne“ (Prešov, Košice) bolo odsúdených 624 žien. Prehľad o počtoch v jednotlivých regiónoch je uvedený v tabuľke č. 7 až 10.

Tabuľka č. 7 - Počet odsúdených žien podľa regiónov za obdobie r. 2009 - 2014 – „západoslovenský región“

obdobie	región	počet odsúdených	z toho počet uložených nepodmienečných trestov	z toho počet uložených podmienených trestov
2009 - 2014	Bratislava	3 741	693	2 547
	Trnava	2 556	266	1 896
	Trenčín	1 931	145	1 511
	Nitra	3 321	271	2 499
spolu		11 549	1 375	8 453

* Zdroj: vlastné spracovanie podľa MS SR, <http://www.justice.gov.sk/stat/statr.htm>

Tabuľka č. 8 - Počet odsúdených žien podľa regiónov za obdobie r. 2009 - 2014 – „stredoslovenský región“

obdobie	región	počet odsúdených	z toho počet uložených nepodmienečných trestov	z toho počet uložených podmienených trestov
---------	--------	------------------	--	---

2009 - 2014	Žilina	2 239	181	1 595
	Banská Bystrica	5 301	311	3 565
spolu		7 540	492	5 160

* Zdroj: vlastné spracovanie podľa MS SR, <http://www.justice.gov.sk/stat/statr.htm>

Tabuľka č. 9 - Počet odsúdených žien podľa regiónov za obdobie r. 2009 - 2014 – „východoslovenský región“

obdobie	región	počet odsúdených	z toho počet uložených nepodmienečných trestov	z toho počet uložených podmienených trestov
2009 - 2014	Prešov	4 198	280	2 866
	Košice	5 875	344	4 356
spolu		10 073	624	7 222

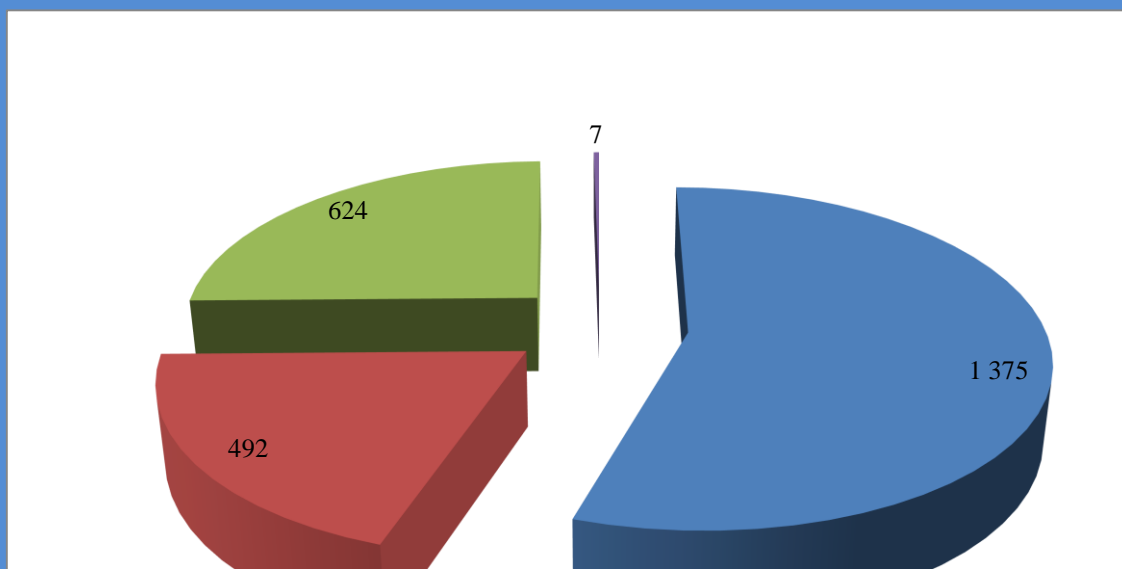
* Zdroj: vlastné spracovanie podľa MS SR, <http://www.justice.gov.sk/stat/statr.htm>

Tabuľka č. 10 - Sumár - počet súdom odsúdených žien podľa regiónov za obdobie r. 2009 - 2014

obdobie	región	počet odsúdených	z toho počet uložených nepodmienečných trestov	z toho počet uložených podmienených trestov
2009 - 2014	západoslovenský	11 549	1 375	8 453
	stredoslovenský	7 540	492	5 160
	východoslovenský	10 073	624	7 222
	Špecial. trestný súd	230	7	148
spolu		29 392	2 498	20 983

* Zdroj: vlastné spracovanie podľa MS SR, <http://www.justice.gov.sk/stat/statr.htm>

Graf č. 4 - Sumár - počet odsúdených žien podľa regiónov za obdobie r. 2009 - 2014

Z dôvodu objektívneho posúdenia návrhov pri riešení pretrvávajúceho problému umiestňovania odsúdených žien uvádzame prehľad aktuálne umiestnených odsúdených žien v jednotlivých ústavoch podľa stupňa stráženia a trvalého bydliska podľa príslušného samosprávneho kraja.

Ku dňu 31.12. 2015 bolo v ústavoch na výkon trestu odňatia slobody (Levoča, Nitra, Nitra - Chrenová) umiestnených 480 odsúdených žien vo všetkých stupňoch stráženia; najvyšší počet odsúdených žien bolo zaradených v minimálnom stupni stráženia v počte 297, v strednom stupni stráženia 161 odsúdených, v maximálnom stupni stráženia 20 odsúdených žien a dve mladistvé odsúdené. V ústavoch na výkon väzby, otvorenom oddelení a nemocnici pre obvinených a odsúdených bolo k 31. 12. 2015 umiestnených 82 odsúdených žien.

Tabuľka č. 11 - Prehľad o umiestnení odsúdených žien v ústavoch (ku dňu 31. 12. 2015)

ústav	mladistvé odsúdené		minimálny stupeň stráženia			stredný stupeň stráženia			maximálny stupeň stráženia		spolu		
	A	B	A	B	ŠVT		A	B	ŠVT			A	B
					A	B			A	B			
Levoča	-	-	-	-	-	-	112	107	-	-	-	-	107
Nitra	-	-	102	93	-	-	-	1	-	-	-	-	94
Nitra - Chrenová	4	2	176	173	37	31	38	33	14	20	21	20	279
spolu	2		266		31		141		20		20		480

A – ubytovacia kapacita, B – počet odsúdených, ŠVT – špecializovaný výkon trestu odňatia slobody

Ku dňu 07. 01. 2016 vykonávalo trest odňatia slobody celkovo 569 odsúdených žien. V iných ústavoch vykonávalo trest odňatia slobody 85 odsúdených žien.

Z pohľadu samosprávnych krajov (údaj zo dňa 07. 01. 2016)

- bol najvyšší počet odsúdených z Nitrianskeho kraja v počte 87 žien,
- z Bratislavského kraja bolo 81 odsúdených žien,
- z Košického kraja 78 odsúdených žien,
- z Banskobystrického kraja bolo 72 odsúdených žien,
- z Prešovského a Trnavského kraja bol rovnaký počet 52 odsúdených žien,
- z Trenčianskeho kraja 33 odsúdených žien
- a najnižší počet odsúdených bol zo Žilinského kraja v počte 29 odsúdených žien.

Tabuľka č. 12 – Umiestnenie odsúdených žien v jednotlivých ústavoch a stupňoch stráženia podľa samosprávneho kraja ku dňu 07. 01. 2016

samosprávny kraj	mladistvé, minimálny stupeň stráženia			stredný stupeň stráženia		maximálny stupeň stráženia	spolu
	počet odsúdených			počet odsúdených		počet odsúdených	
	ústav			ústav		ústav	
	Nitra	Nitra - Chrenová		Levoča	Nitra - Chrenová	Nitra – Chrenová	
	MSS	ml.	MSS				
Bratislavský	13	0	25	29	12	2	81
Trnavský	11	0	19	7	11	4	52
Trenčiansky	9	0	14	4	5	1	33
Nitriansky	22	0	38	14	10	3	87
Žilinský	4	0	12	8	4	1	29
Banskobystrický	15	1	35	9	7	5	72
Prešovský	3	1	28	18	0	2	52
Košický	16	0	37	19	4	2	78
spolu	93	2	208	108	53	20	484

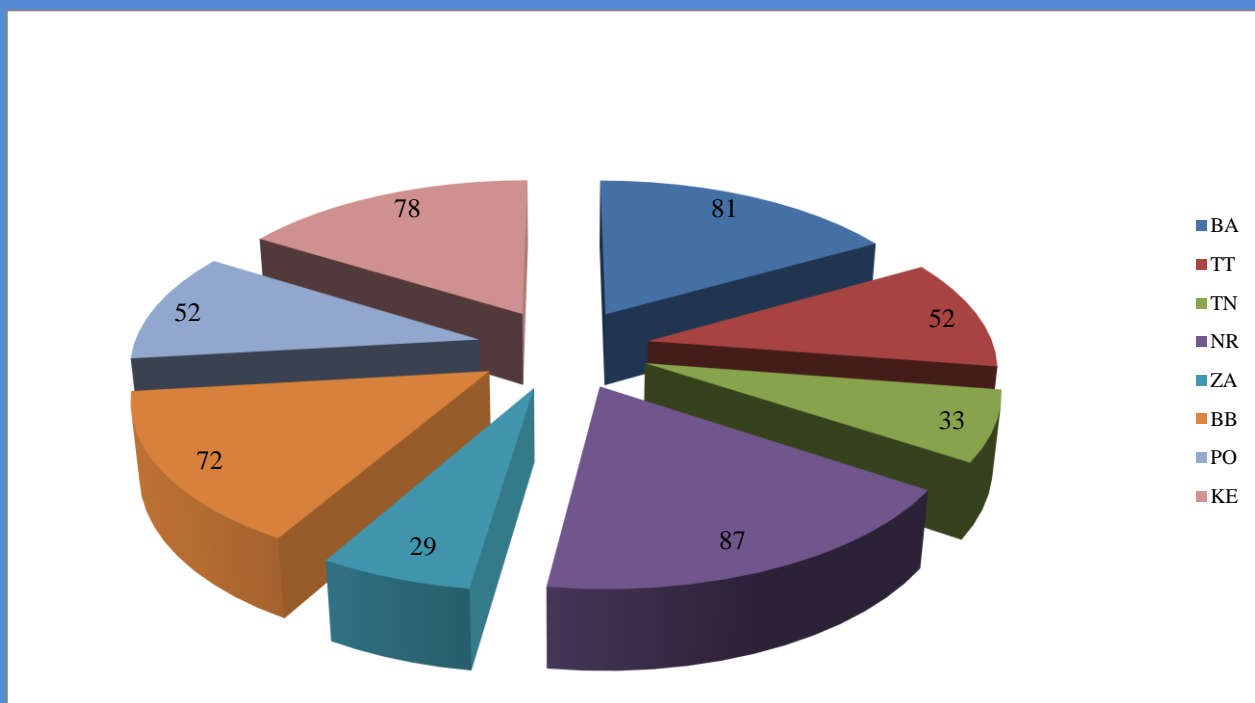
Poznámka – 85 odsúdených žien vykonávalo trest odňatia slobody v iných ústavoch

Tabuľka č. 13 – Celkový počet odsúdených žien podľa samosprávneho kraja v jednotlivých stupňoch stráženia ku dňu 07. 01. 2016

samosprávny kraj	mladistvé, minimálny stupeň stráženia	stredný stupeň stráženia	maximálny stupeň stráženia	spolu
Bratislavský	38	41	2	81
Trnavský	30	18	4	52
Trenčiansky	23	9	1	33
Nitriansky	60	24	3	87
Žilinský	16	12	1	29
Banskobystrický	51	16	5	72
Prešovský	32	18	2	52
Košický	53	23	2	78
Spolu	303	161	20	484

Graf č. 5 - Celkový počet umiestnených odsúdených žien v ústavoch Nitra, Nitra – Chrenová, Levoča podľa samosprávneho kraja ku dňu 07. 01. 2016

V minimálnom stupni stráženia bolo najviac odsúdených žien z Nitrianskeho kraja v počte 60. V strednom stupni stráženia bolo najviac odsúdených žien z Bratislavského kraja v počte 41 a v maximálnom stupni stráženia bolo najviac odsúdených žien z Banskobystrického kraja v počte 5.

Z pohľadu dĺžky uloženého trestu odňatia slobody odsúdených žien umiestnených v ústavoch Nitra, Nitra – Chrenová, Levoča má

- až 124 odsúdených žien v minimálnom stupni stráženia uložený trest viac ako 5 rokov, čo je takmer 41% z celkového počtu odsúdených žien,
- v strednom stupni stráženia uložený trest odňatia slobody viac ako 5 rokov 60 odsúdených žien, čo predstavuje z celkového počtu 37% odsúdených žien,
- a v maximálnom stupni stráženia 18 odsúdených žien má uložený trest odňatia slobody vyšší ako 5 rokov, čo predstavuje až 90% z celkového počtu odsúdených žien.

Tabuľka č. 14 - Odsúdené ženy umiestnené v ústavoch Nitra, Nitra – Chrenová, Levoča z hľadiska regiónov Slovenska

Región	Minimálny stupeň stráženia + mladistvé	Stredný stupeň stráženia	Maximálny stupeň stráženia	Počet odsúdených žien	Podiel v %
západoslovenský	151	92	10	253	52,2
stredoslovenský	67	28	6	101	21
východoslovenský	85	41	4	130	26,8
Spolu	303	161	20	484	100%

Z tabuľky č. 14 je zrejmé, že v Slovenskej republike chýbajú ubytovacie kapacity pre odsúdené ženy v stredoslovenskom a východoslovenskom regióne pre minimálny stupeň stráženia, ktorý tvorí viac ako 50% z celkového počtu odsúdených žien v ústavoch Nitra a Nitra – Chrenová.

Návrh alternatív určenia miesta výkonu trestu odňatia slobody pre odsúdené ženy

1. Optimálnym riešením pri umiestňovaní odsúdených žien by bolo vybudovanie novej väznice.
2. Ďalším riešením je rozšírenie a vybudovanie ubytovacích kapacít v Ústave na výkon trestu odňatia slobody Nitra - Chrenová (ďalej len „ústav“), kde sa vykonáva výkon trestu osobitných kategórií – odsúdených žien. V súčasnom období je celková kapacita ústavu určená pre 295 odsúdených žien vo všetkých stupňoch stráženia vrátane špecializovaného výkonu trestu. Vychádzajúc z vyššie uvedených informácií ubytovacia kapacita v ústave je dlhodobo predimenzovaná. Ústav bol zriadený v roku 1992 a v súčasnom období je jeho technický stav nepriaznivý.

Rozšírením a vybudovaním objektov pre výkon trestu odňatia slobody odsúdených žien s ubytovacou kapacitou do 500 miest by sa vytvoril dostatočný priestor pre efektívnejšie uplatňovanie prostriedkov zaobchádzania ako aj prípadné vytvorenie priestoru pre zriadenie špecializovaného oddelenia pre matky s deťmi. Ústav má optimálnu polohu aj vzhľadom k celkovému počtu odsúdených žien na nepodmienečný výkon trestu odňatia slobody v západoslovenskom kraji s počtom 1 375. V stredoslovenskom a východoslovenskom kraji bolo spolu odsúdených na nepodmienečný trest odňatia slobody 1 116 žien .

Na problematiku vybudovania špecializovaného oddelenia pre matky s deťmi vo svojej správe upozorňoval Výbor CPT už v roku 2009 v bode 52.: „Výbor CPT si želá byť informovaný o podrobných plánoch týkajúcich sa nového ústavu pre matky s deťmi, ako aj o novom psychiatrickom detenčnom zariadení vrátane projektovaných kapacít oboch zariadení, personálu a iných zdrojov“. V „Správe pre vládu Slovenskej republiky o návšteve Slovenskej republiky, ktorú vykonal Európsky výbor na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania (CPT)“ v bode 35. sa uvádza: „Slovenské orgány taktiež informovali delegáciu, že plány zriadiť psychiatrické detenčné centrum v Hronovciach a ústav pre matky s deťmi v Nitre uvedené v odpovedi na správu CPT v roku 2009, ešte neboli zhmotnené, predovšetkým kvôli nedostatku finančných zdrojov. CPT chce obdržať aktualizované informácie o zriadení týchto dvoch inštitúcií“.

S poukazom na Aktualizovanú Konceptiu väznenstva Slovenskej republiky na roky 2011 až 2020, má Zbor väzenskej a justičnej stráže v časti 4. 2. Dlhodobé ciele v termíne do 31. 12. 2020 v oblasti zaobchádzania s väznenými osobami v bode 1. úlohu: „Na základe získaných výstupov prijať opatrenia k ďalšiemu postupu pri riešení problematiky výkonu trestu odňatia slobody matiek s deťmi“.

Z celoslovenského hľadiska jednotlivých ústavov zboru, má ústav Nitra - Chrenová najvhodnejšie vyriešenú personálnu oblasť pri zaobchádzaní s odsúdenými ženy

s prihliadnutím na ich fyziologické a psychické osobitosti. Na potrebu zamestnávania ženského personálu pri zaobchádzaní s odsúdenými ženami upozornil pri svojej návšteve v roku 2013 aj výbor CPT v Ústave na výkon väzby a Ústave na výkon trestu odňatia slobody Nitra v bode 99.: „CPT odporúča, aby slovenské orgány zväžili zamestnanie väčšieho počtu ženského väzenského personálu v ústave Nitra a ak je to vhodné, aj v ostatných ústavoch v Slovenskej republike“.

Uvedené riešenie rozšírenia a vybudovania ústavu by naplnilo plnenie úloh z Aktualizovanej Koncepcie väzenstva Slovenskej republiky na roky 2011 až 2020 ako aj odporúčaní výboru CPT.

Záver

Analýza bola spracovaná z dôvodu preplnenosti ubytovacích kapacít v ústavoch na výkon trestu pre odsúdené ženy. Ďalším dôvodom sú

- súčasný nepriaznivý technický stav časti ubytovacích priestorov pre odsúdené ženy v ústave Nitra - Chrenová,
- podmienky výkonu trestu v ústavoch Levoča a Nitra, ktoré boli vytvorené z pôvodných priestorov výkonu väzby a nie sú pre výkon trestu odňatia slobody odsúdených žien optimálne.

Zároveň je však potrebné uviesť, že počet väznených osôb vrátane odsúdených žien môžu v budúcnosti výrazne ovplyvniť rôzne faktory, napríklad:

A. Krátkodobý časový horizont

1. Vývoj trestnej politiky štátu - kriminalizácia niektorých javov v spoločnosti, ktoré v minulosti nenapĺňali skutkovú podstatu trestného činu (napríklad vedenie motorového vozidla pod vplyvom alkoholu, ohrozenie mravnej výchovy - ak dieťa s vedomím rodičov neplní povinnú školskú dochádzku).
2. Aplikácia ustanovení zákona č. 549/2011 Z. z. o uznávaní a výkone rozhodnutí, ktorými sa ukladá trestná sankcia spojená s odňatím slobody v Európskej únii a o zmene a doplnení zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov, môže spôsobiť, že občania Slovenskej republiky vykonávajúci trest odňatia slobody v krajinách Európskej únie budú na základe rozhodnutia predmetnej krajiny Európskej únie ďalší výkon trestu odňatia slobody vykonávať na území Slovenskej republiky; na základe podkladov získaných z jednotlivých krajín Európskej únie tam vykonávalo trest 877 občanov Slovenskej republiky.
3. Počet osôb, ktoré do výkonu trestu odňatia slobody v nasledujúcom období nastúpia. K 31. 12. 2015 to bolo 210 žien, ktoré boli právoplatne odsúdené, ale zatiaľ do výkonu trestu odňatia slobody nenastúpili.
4. Nadobudnutím účinnosti zákona č. 78/2015 Z. z. o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami a o zmene a doplnení niektorých zákonov od 1. januára 2016, je predpoklad, že sa znížia počty odsúdených v otvorených oddeleniach, čím by bolo možné uvoľnené priestory reprofikovať na ústav pre odsúdené ženy.

B. Dlhodobý časový horizont

1. Vývoj trestnej politiky štátu - návrh dekriminalizácie niektorých druhov „ľahkých“ drog.
2. Legislatívne zmeny, ktoré ovplyvňujú životnú úroveň osôb poberaajúcich sociálne dávky, resp. žijú zo životného minima - návrh legislatívnej zmeny exekúcie aj zo sociálnych dávok, ktorá môže vyvolať „neprimerané reakcie“ zo strany poberateľov sociálnych dávok (v minulosti došlo po účinnosti príslušných legislatívnych zmien v predmetnej oblasti k situácii, že hrozilo „rabovanie“ obchodov v regióne východného Slovenska).

Použitá literatúra:

1. ONDREJKOVIČ, P. a kol. 2009. Sociálna patológia. 3.doplnené a prepracované vyd. Bratislava: Veda, vydavateľstvo SAV. 2009. 580 s. ISBN 978-80-224-1074-8.
2. Štatistická ročenka Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky 2009
Štatistická ročenka Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky 2010
Štatistická ročenka Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky 2011
Štatistická ročenka Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky 2012
Štatistická ročenka Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky 2013
Štatistická ročenka Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky 2014
[online], [cit. 22.12.2015] Dostupné na internete: www.justice.gov.sk,
<http://www.justice.gov.sk/stat/statr.htm>,
3. Zákon č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov